

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-04-14

Diarienummer 2021-21833

Handläggare

Maria Holmes

Telefon: 031-368 39 19

E-post: maria.holmes@miljo.goteborg.se

Yttrande till stadsbyggnadsnämnden över förslag till detaljplan för värmeverk vid von Utfallsgatan inom stadsdelen Sävenäs, SBF- 2023-00532

Förslag till beslut

Miljö- och klimatanämnden tillstyrker fortsatt planarbete under förutsättning att förvaltningens synpunkter beaktas.

Sammanfattning

Planens syfte är att möjliggöra ett nytt värmeverk med skorsten intill befintlig förbränningsanläggning. Nybyggnation möjliggör omställning till förbränning av förnybara bränslen.

Miljöförvaltningens synpunkter

Ljudmiljö: Miljöförvaltningen rekommenderar att bullerutredningen kompletteras med nya mätningar av närliggande Sävenäsverket för att säkerställa att riktvärdena inte överskrids vid de närmaste bostäderna.

Naturmiljö: Miljöförvaltningen bedömer att en naturvärdesinventering behöver tas fram för att identifiera de naturvärden som finns inom och i närheten av planområdet.

Prioriterade ekosystemtjänster inom området behöver identifieras, inklusive hur de kan förstärkas. Det behöver säkerställas att en ekologiskt funktionell strandzon kan rymmas på platsen. Miljöförvaltningen föreslår att det utreds om staketet som separerar verksamhetsområdet från strandzonen vid Sävån kan flyttas längre söderut, för att säkerställa en ekologiskt funktionell strandzon med utökad naturmark inom detaljplanen. De stora träden som kommer att tas bort från verksamhetsområdet behöver kompenseras med ett flertal nya träd.

Dagvatten: Miljöförvaltningen förespråkar naturbaserade lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten. Möjligheten att skapa naturbaserad dagvattenhantering inom detaljplanen behöver utredas. Dagvatten-, skyfalls- och släckvattenutredningen behöver kompletteras.

Miljömål: Miljöförvaltningen bedömer att det behöver utredas hur miljömålet *Göteborgs Stad sköter och skyddar arters livsmiljöer så att naturvärdena utvecklas* kan gynnas ytterligare. Underlag avseende naturvärden och ekosystemtjänster på platsen samt förslag på lämpliga åtgärder behöver tas fram i det fortsatta planarbetet.

Miljöförvaltningens samtliga synpunkter beskrivs under rubriken Förvaltningens synpunkter sist i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas under rubriken Förvaltningens synpunkter.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilaga

[Länk till planhandlingarna på www.goteborg.se.](http://www.goteborg.se)

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att genomföra samråd för detaljplan för värmeverk vid von Utfallsgatan inom stadsdelen Sävenäs. Stadsbyggnadsnämnden har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till detaljplan senast den 14 mars 2023.

Miljöförvaltningen har begärt och fått förlängd remisstid till den 28 april 2023 för behandling i miljö- och klimatnämnden den 25 april 2023.

Förvaltningen har bedömt förslagets miljö- och hälsoskyddsaspekter och tagit fram detta förslag till yttrande till stadsbyggnadsnämnden.

Beskrivning av ärendet

Planens syfte är att möjliggöra en ny biobränsleeldad anläggning. Värmeverket möjliggör övergången till förnyelsebara bränslen och minskar andelen fjärrvärme producerad med fossila bränslekällor.

Detaljplanen innebär att ett värmeverk i centrala Göteborg kan ersättas. Detaljplanen medger att en ny förbränningsanläggning byggs i anslutning till befintlig anläggning i Sävenäs.

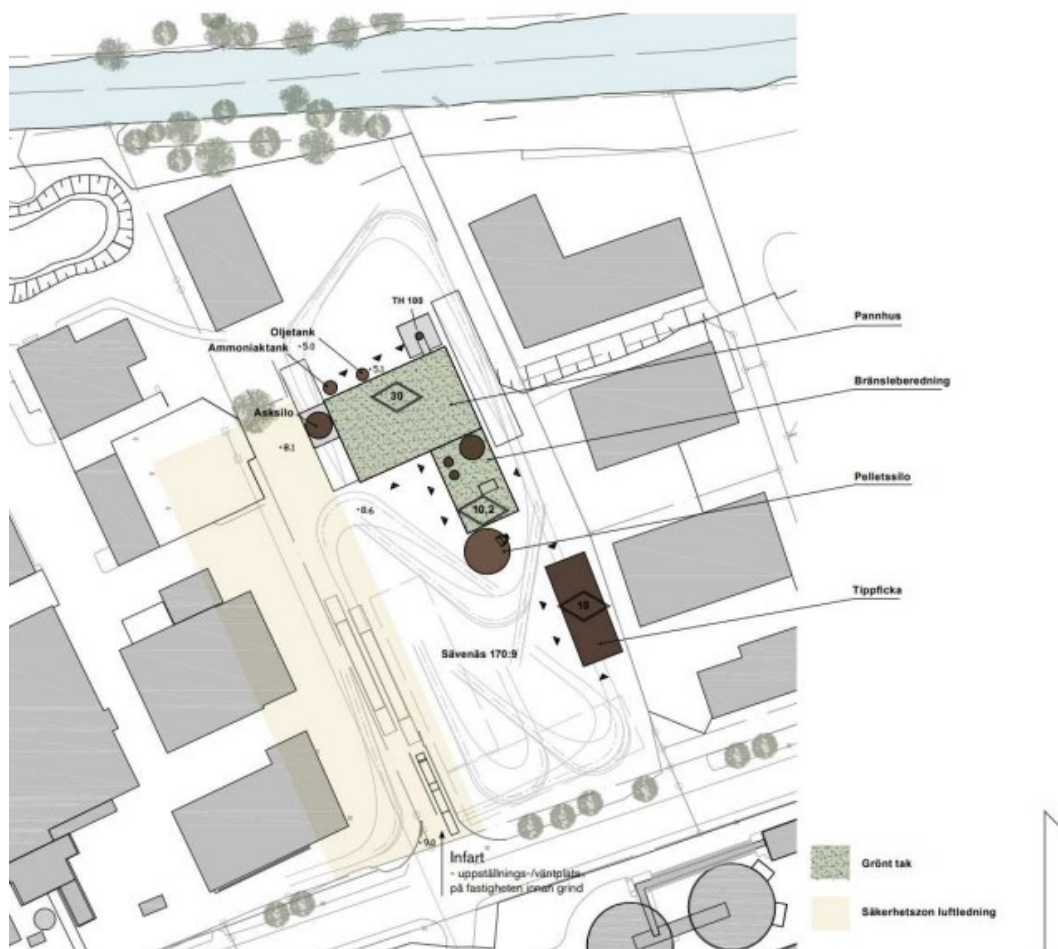
Området är beläget öster om SKF:s industriområde, cirka två kilometer öster om Gamlestadstorget. Marken inom området består av industri, tekniska anläggningar och bangårdsviadukt. Området begränsas av järnvägen, motorvägen E20, Säveån och von Utfallsgatan. Planområdet omfattar cirka 1,5 hektar och ägs av Göteborg Energi.

Planområdet är beläget cirka två kilometer öster om Gamlestadstorget

Planen säkerställer utrymme för allmänt stråk längs med Säreån och som stöder dess Natura 2000-område. Säreån är av riksintresse för naturvård. Längs Säreån finns strandskydd i varierande utsträckning.

Järnvägen och E20 som ligger söder om bibränsleanläggningen är riksintresse för kommunikation. Fastigheten ligger inom utpekat riksintresse för vattenförsörjning.

Illustrationsritning. Bilden visar ett exempel på utformning av anläggningen

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning av planförslagets effekter på miljö och hälsa

Nedan sammanfattas de bedömningar som stadsbyggnadsförvaltningen gjort rörande de viktigaste miljö- och hälsoaspekterna av planförslaget:

Allmänt

Kommunen har bedömt att ett genomförande av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Den främsta miljöpåverkan från verksamheten kommer vara utsläpp till luft och vatten samt buller från anläggningen. Det finns också risk för betydande påverkan på delar av Säreåns dalgång, som är utpekat riksintresse för natur och friluftsliv och Natura 2000-område.

Luftkvalitet

En luftutredning har gjorts. Spridningsberäkningarna visar att haltbidraget är lågt både för NO₂¹ och PM₁₀² för den ansökta verksamheten. Utredningen visar att det inte finns risk att miljö kvalitetsnormen överskrids för varken NO₂ eller PM₁₀ på grund av anläggningens utsläpp.

Ljudmiljö

Den planerade verksamhetens bullerpåverkan på den sammantagna ljudnivån jämfört med trafikbuller vid intilliggande bostäder bedöms endast bli marginell. Industribuller från anläggningen beräknas klara Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller vid närliggande bostäder.

Naturmiljö

De högsta naturvärdena är belägna i planområdets norra del, där Sävån rinner fram genom lövskogsmiljöer. Denna naturmiljö bevaras genom att strandskyddsområdet utökas. Befintlig naturkaraktär ska bevaras.

Kompensationsåtgärder och grönytefaktor

Två större träd kommer att behöva tas bort. Föreslagna kompensationsåtgärder är sedumbeklädda tak. Taken ger ökad grönyta till området som annars har övervikt av hårdgjorda ytor samt bidrar med dagvattenfördröjning på tomten. Död ved och insektshotell föreslås placeras ut i kantzonen mot Sävån. I övrigt gäller för hela planområdet plantering av träd och buskar och sådd av blomrikedom på lämpliga platser. Staket längs von Utfallsgatan föreslås enligt gestaltungs-förslag utformas som en grön vägg.

Enligt Göteborgs Stads riktlinjer för grönytefaktor (GYF) bör en industrifastighet uppnå 0,15 i GYF. För att uppnå detta har bevarandet av äldre stora träd identifierats som viktigt för bibehållna ekosystemtjänster på tomten. GYF för planområdet beräknas ligga mellan 0,18 och 0,20 beroende på om gröna tak anläggs eller inte.

Markmiljö

Marken inom området är idag förorenad med PAH³ och metaller. I grundvatten har PFAS⁴ i halter något över tillämplande riktvärden uppmätts. Den planerade verksamheten kommer innebära att befintliga byggnader kommer att rivas. Nödvändiga markarbeten kommer resultera i att konstaterade föroreningar till viss del kommer saneras från fastigheten. Eventuell diffus spridning av föroreningar via mark och grundvatten kommer att minska och därmed eventuell föroreningsbelastning på Sävån. Då fastigheten till stor del kommer att hårdgöras minskar också risken för exponering för de föroreningar som idag finns i marken inom området.

Dagvatten

Det finns ett befintligt dagvattensystem i området som avleder vatten till dagvattentrummor, som leder vatten vidare norrut mot Sävån. I den planerade verksamheten kommer dagvatten att renas och fördröjas, vilket innebär att hanteringen av dagvatten förbättras och dagvattnet kommer att innehålla lägre föroreningsmängder, än

¹ kvävedioxid

² partikelmassan av alla partiklar med en diameter upp till 10 mikrometer

³ polycykliska aromatiska kolväten

⁴ per- och polyfluorerade ämnen

vad som lämnar fastigheten i dagsläget. Eventuell pågående spridning i mark och grundvatten kommer att begränsas och risken för utsläpp till Säveån kommer att minska vid eventuella spill och olyckor. Gröna tak som har föreslagits kommer eventuellt bidra med dagvattenhantering. Den planerade verksamheten bedöms därför ha små positiva konsekvenser för Natura 2000-området och miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomsten Säveån.

Miljömål

Planen bidrar till att Göteborgs Stads miljö- och klimatmål uppfylls, då gällande detaljplan med utökat strandskydd tillgängliggör naturområdet kring Säveån. För Naturenmålet kan planen bidra till att mål uppnås genom att så mycket mark som möjligt utformas som ekologisk funktionell kantzon och att markens utformning planeras utifrån denna ambition för att gynna den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster vid Säveån. En modern biobränsleförbränningsanläggning är en viktig del i Göteborg Stads mål om att 100 procent av den värme som produceras i Göteborg Energis anläggningar ska vara producerad av förnybara bränslen från år 2025. Den nya anläggningen bidrar även till avveckling av äldre produktionsanläggningar i fjärrvärmenätet i ett expansivt Göteborg. Byggnader föreslås utformas så att lokal energiproduktion möjliggörs genom att anlägga solceller på lämpliga tak i kombination med sedum och även på fasader för att uppnå stadens klimatmål.

Förvaltningens synpunkter

Allmänt

Det pågår en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken hos Länsstyrelsen⁵ parallellt med detaljplaneprocessen. Miljöförvaltningen har lämnat omfattande synpunkter avseende utsläpp till luft, buller, markföroreningar och påverkan av verksamheten på Säveån och MKN för vatten i den processen. Verksamhetens påverkan på miljö och människors hälsa kommer att detaljregleras genom villkor som beslutas av Länsstyrelsen.

Miljöförvaltningens kommer att fortsätta lämna mer detaljerade synpunkter kring verksamhetens utformning, som kommer att hanteras inom tillståndsprövningsprocessen.

Luftkvalitet

Miljöförvaltningen lämnar inga synpunkter här angående luftkvalitet utan de hanteras inom tillståndsprövningsprocessen enligt miljöbalken. Vi konstaterar att anläggningen kommer att ha en negativ påverkan på luftkvaliteten. Miljöförvaltningen har i tillståndsprövningen lämnat synpunkter på att försiktighetsprincipen behöver tillämpas och bästa möjliga teknik väljas för att få ner utsläppshalterna så mycket som möjligt.

Ljudmiljö

Utformningen av anläggningen har ändrats något sedan miljöförvaltningens yttrande i tillståndsprövningsprocessen⁶. Den uppdaterade bullerutredningen som presenteras i detaljplanen visar att ändringarna resulterar i något lägre bullernivåer vid bostäder norr om anläggningen än tidigare förslag. Resultaten från bullerutredningen visar att den nya anläggningen bidrar till att de beräknade sammantagna (kumulativa) bullernivåerna under dag- och kvällstid blir något högre med den nya anläggningen jämfört med situationen utan den nya anläggningen. Det är dock positivt att den nya anläggningen inte verkar

⁵ Länsstyrelsens diarienummer 551-48971-2022

⁶ MKN-2022-22056

bidra till att bullernivåer nattetid ökar vid närliggande bostäder. Slutsatsen i bullerutredningen är att Naturvårdsverkets riktvärden klaras, även för den sammantagna ljudnivån, när den nya anläggningen och intilliggande Sävenäsverket är i drift samtidigt.

Det finns dock osäkerheter kring indata för den nya verksamheten och det befintliga Sävenäsverket. På grund av osäkerheterna instämmer miljöförvaltningen med rekommendationen i bullerutredningen att en kompletterande utredning bör utföras när nya mätningar kan utföras på Sävenäsverket för att säkerställa att riktvärdena inte överskrids vid de närmaste bostäderna. Miljöförvaltningen rekommenderar också att bullerutredningen uppdateras med en beskrivning av varför den har avgränsats så att den endast omfattar det närliggande Sävenäsverket i beräkningen av den sammantagna ljudnivån. Det är ett industriområde och det finns andra bulleralstrande verksamheter i närområdet, såsom SKF och NKC som ligger väster om planområdet och Sävenäsverket.

Naturmiljö

Den norra sidan av anläggningen ligger intill Sävån som är av riksintresse för naturvård, samt är ett Natura 2000-område. Det är bra att detaljplanen har ambitionen att säkra en ekologisk funktionell kantzon, att kompensationsåtgärder har föreslagits och att det finns en grönytefaktor framtagen för att främja ekosystemtjänster på platsen. Miljöförvaltningen bedömer att en naturvärdesinventering behöver tas fram med fokus på naturområdet vid Sävån, för att identifiera de naturvärden som finns inom och i närheten av planområdet. Det behöver utredas om platsen som detaljplanen har avsatt för en ekologiskt funktionell kantzon längs Sävån är tillräckligt stor. Det behöver också tas fram en ekosystemtjänstanalys som identifierar vilka ekosystemtjänster som är prioriterade inom området och hur de kan förstärkas.

Det konstateras i miljökonsekvensbeskrivningen att den planerade verksamheten kommer att etableras inom ett befintligt industriområde som inte har några värdefulla naturvärden. Miljöförvaltningen håller inte med om denna bedömning. Det finns några träd inom verksamhetsområdet. Miljöförvaltningen bedömer att naturvärden innanför verksamhetsområdet också behöver inkluderas i naturvärdesinventeringen och ekosystemtjänstanalysen.

Enligt planbeskrivningen kommer två träd (av art sälg, enligt uppgifter från Göteborgs Energi) att behöva tas bort från området. Träden är stora och miljöförvaltningen bedömer att de bidrar med ett antal viktiga ekosystemtjänster inklusive mat för insekter. Miljöförvaltningen bedömer att träden behöver ersättas med ett tillräckligt stort antal nya träd som kan ersätta de ekosystemtjänster som går förlorade. Träden behöver vara så stora som möjligt, för att så snabbt som möjligt kunna uppväga förlusten.

Eftersom det inte finns några nya planerade byggnader i närheten av Sävån bedömer miljöförvaltningen att möjligheten att utöka naturområdet vid Sävån behöver övervägas och utredas i syfte att trygga en funktionell ekologisk kantzon. Miljöförvaltningen föreslår att befintligt stängsel vid ån, som markerar gränsen för verksamhetsområdet (kvartersmarken), flyttas så långt söderut som möjligt och att gränsen för naturmark (planbestämmelse n₃) utökas dit.

Markmiljö

Miljöförvaltningens synpunkter avseende markmiljön hanteras i den parallella tillståndprocessen som pågår. Miljöförvaltningen konstaterar att det finns förhöjda halter av PFAS inom området. Vi har i vårt senaste yttrande i tillståndprocessen påpekat att det finns behov av kompletterande undersökningar av PFAS inom området. Utredningar om utbredningen och riskbedömning av konstaterade PFAS halter inom området pågår.

Miljöförvaltningen instämmer i att planerade markarbeten som omfattar masshantering och planerad dagvattenhantering kommer att minska mängden föroreningar totalt sett inom planområdet.

Dagvatten

Det framgår i dagvatten-, skyfalls- och släckvattenutredningen att befintlig utloppsledning till Sävån avses behållas. Miljöförvaltningen bedömer att dagvattenutloppets storlek och utformning behöver beskrivas i utredningen.

Dagvattenutlopp och erosionsskydd kan påverka åns erosions- och sedimentationsmönster samt naturvärden i anslutning till utloppen. De behöver därför utformas på ett sätt som är förenligt med miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten. Miljöförvaltningen förespråkar naturbaserade lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten. Det behöver utredas om det finns möjlighet att skapa en naturbaserad dagvattenhantering inom detaljplanen, inklusive och utöver eventuella vegetationsbeklädda tak.

Inget av de två alternativen för fördröjning och rening av dagvatten som föreslås är dimensionerat för att omhänderta ett skyfall. Det finns därför risk att föroreningar spolats ur dagvattenanläggningen. Det nämns att en förbiledning kan minska denna risk och på så sätt skydda recipienten. Risken för skyfall kommer att öka på grund av den förändring som sker av klimatet. Det behöver beskrivas närmare i utredningen hur en sådan skyddsåtgärd kan utföras och anläggas.

Processvatten kommer att släppas till Sävån efter rening och fördröjning, men det framgår inte vilken temperatur vattnet kommer att kylas ner till innan det släpps ut i ån. Detta, samt hur temperaturkravet i MKN för heta utsläpp säkerställs, bör redovisas.

Miljömål

Miljöförvaltningen lämnade omfattande synpunkter tidigt i planprocessen kring hur detaljplanen kan bidra till att målen i Göteborgs stads miljö- och klimatprogram 2021-2030⁷ kan uppnås. Det är positivt att flera av dessa har inkluderats i planbeskrivningen. Miljöförvaltningen ser att staden har en hög rådighet i denna detaljplan, vilket medför att ambitionsnivån kan och behöver vara hög. Miljöförvaltningen instämmer med bedömningen att anläggningen kommer att bidra till att några av stadens miljömål, i synnerhet för klimatet, kan komma att uppnås. Det är positivt att det finns en ambition att anlägga solceller på tak och även fasader och att växtbeklädda tak också förespråkas.

⁷ [Miljö- och klimatprogrammet - Miljö och klimat Göteborg 2030 - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](https://www.goteborg.se/om-goteborg/planering-och-utveckling/miljo-och-klimatprogram)

Miljöförvaltningen bedömer att det finns ytterligare potential att bidra till miljömålet *Göteborgs Stad sköter och skyddar arters livsmiljöer så att naturvärdena utvecklas*. Det behöver utredas hur det kan gynnas ytterligare. Underlag avseende naturvärden och ekosystemtjänster på platsen, samt förslag på lämpliga åtgärder för att förstärka dessa, behöver tas fram i det fortsatta planarbetet.

Detaljplanen behöver beskriva hur anläggningen påverkar miljömålet för människan, i synnerhet avseende luft och buller.

Anna Ledin

Marcus Jahnke

Direktör

Avdelningschef